

**ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ**

пл. Народна, 4, м. Ужгород, 88000, тел.: (0312) 63-02-67; факс 61-30-93,
e-mail: depon@carpathia.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 44216778

від _____ № _____ На № _____ від _____

РЕЦЕНЗІЯ

*на освітньо-наукову програму «Освітні, педагогічні науки»
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
за спеціальністю А1 Освітні науки
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова*

Освітньо-наукова програма «Освітні, педагогічні науки» за спеціальністю А1 Освітні науки галузі знань А Освіта третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, редакція 2025 року, розроблена в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова під керівництвом гаранта, доктора педагогічних наук, професора Олени Валеріївни Матвієнко, орієнтована на підготовку дослідників до розв'язання актуальних проблем освіти, здійснення інноваційної та науково-педагогічної діяльності. Її значущість визначається потребою в науково обгрунтованому супроводі освітніх змін, підготовці кадрів для закладів вищої освіти й наукових установ та розвитку експертного потенціалу освітньої сфери.

Позитивної оцінки заслуговує визначений у програмі фокус на стійкості освітніх систем, рівному доступі до якісної освіти, подоланні кризових явищ і досягненні цілей сталого розвитку. Поєднання фундаментальної науки та прикладних досліджень є продуктивним для осмислення освітніх потреб на рівні окремого закладу, територіальної громади та регіону. Врахування в характеристиці програми специфіки столичного регіону та потреб його закладів освіти надає підготовці конкретного професійного контексту й водночас створює можливості для порівняльного аналізу освітніх ситуацій.

Освітня складова програми становить 48 кредитів ЄКТС. Обов'язкові компоненти обсягом 36 кредитів посідають загальнонаукову підготовку, спеціальну підготовку та науково-педагогічну практику. Вибіркова частина має обсяг 12 кредитів, тобто 25 % освітньої складової, і передбачає можливість обрання дисциплін відповідно до дослідницьких інтересів. Така структура дає змогу поєднувати спільну основу підготовки з індивідуальним поглибленням

знань, потрібних для виконання конкретного дисертаційного дослідження та майбутньої професійної діяльності.

З позицій потреб освітньої практики важливим є компонент СП 04 «Освітня політика та дослідження педагогічних систем і процесів». Його включення до обов'язкової частини створює можливості для аналізу взаємозв'язку освітньої політики, організації педагогічних процесів та результатів освітніх змін. Програмний результат ПРН 6 передбачає аналіз сучасного стану й прогнозування тенденцій розвитку освіти в Україні та світі, оцінювання результатів реформ та інновацій. Цей напрям підготовки має значення для участі випускників у науково-методичній, аналітичній, експертній та консультативній роботі.

Доцільним є поєднання зазначеного компонента з дисциплінами «Актуальні проблеми освіти й педагогічної науки» та «Теорія та методологія підготовки дисертаційного дослідження». Воно створює передумови для переходу від виявлення практичної проблеми до її наукового дослідження, визначення причин, обґрунтування гіпотез і перевірки запропонованих рішень. Опрацювання методів планування й обробки результатів досліджень доповнює цю підготовку засобами аналізу даних, необхідними для аргументованого оцінювання педагогічних явищ.

Позитивно оцінюється відображення у програмі проєктного напрямку. ЗК 2 і ПРН 2 охоплюють проєктування та реалізацію освітньо-наукових ініціатив, оцінювання їх ефективності, питання фінансового забезпечення та інтелектуальної власності. Для освітньої сфери цінною є підготовка фахівця, здатного поєднати науковий задум із реалістичним плануванням діяльності та відповідальним використанням її результатів. Важливим доповненням є передбачена ПРН 9 здатність розробляти й досліджувати концептуальні моделі освітніх систем і процесів та забезпечувати їх науково-методичний супровід.

Підготовка до викладання представлена компонентами «Професійно-педагогічна діяльність та майстерність викладача», «Інноваційні педагогічні технології у вищій школі з методикою викладання» та науково-педагогічною практикою обсягом 6 кредитів ЄКТС. Їх поєднання має потенціал для розвитку вмінь організовувати освітню взаємодію, застосовувати педагогічні технології та використовувати дослідницькі результати в навчанні. Це важливо для підготовки науково-педагогічних працівників, які надалі забезпечуватимуть професійне становлення фахівців і поширення сучасного педагогічного знання.

Окремо слід відзначити комунікативну складову підготовки: академічну українську та іноземну мови, наукометрію й науково-організаційну діяльність. Професійна комунікація, зокрема з представниками різних галузей знань, необхідна для організації дослідницького партнерства, обговорення результатів і представлення науково обґрунтованих пропозицій заінтересованим сторонам. Закріплення толерантності та поваги до культурного різноманіття у загальних компетентностях посилює ціннісну основу такої взаємодії.

Наукова складова передбачає виконання індивідуального плану, проведення власного дослідження, підготовку дисертації та оприлюднення результатів. У програмі відображено участь у науково-комунікативних заходах, а в описі оцінювання наукової діяльності — також грантову та проєктну діяльність. Такі можливості доцільно використовувати для розвитку дослідницької співпраці й перевірки практичного значення отриманих результатів. Водночас вимоги до професійної етики й академічної доброчесності задають необхідні орієнтири відповідальної наукової роботи.

Для подальшого розвитку програми рекомендується розширити використання порівняльних дослідницьких кейсів, що відображають відмінності освітніх потреб територіальних громад і регіонів. У межах СП 04 доцільно пропонувати завдання з аналізу доступності освіти, кадрового забезпечення, організації партнерства та умов упровадження інновацій у різних освітніх середовищах. Такий підхід доповнить заявлений столичний контекст і сприятиме формуванню здатності обґрунтовано адаптувати педагогічні рішення до конкретних обставин.

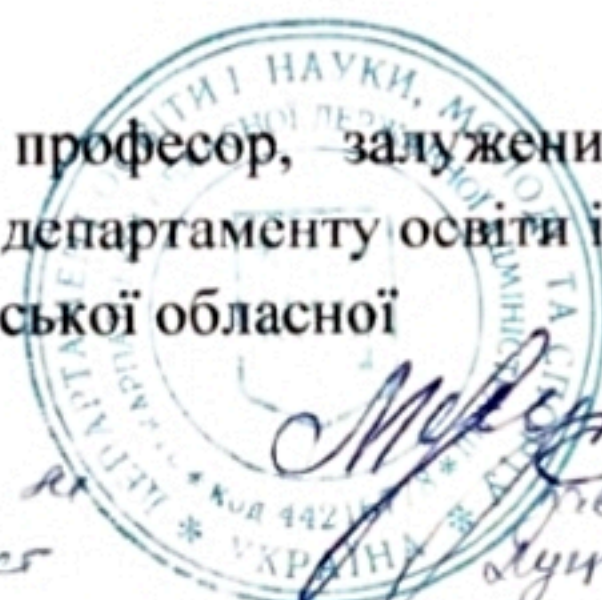
Перспективним є також посилення прикладного змісту проєктних завдань. Доцільно передбачити розроблення здобувачами пропозиції щодо розв'язання визначеної освітньої проблеми із зазначенням мети, заінтересованих сторін, потрібних ресурсів, ризиків та показників результативності. Обговорення таких пропозицій із представниками закладів освіти й органів управління освітою допоможе оцінювати їх здійсненність і потребу в додатковій дослідницькій перевірці. Для моніторингу розвитку програми корисним буде систематичне узагальнення зворотного зв'язку роботодавців і випускників щодо застосування набутих компетентностей у професійній діяльності.

Зазначені рекомендації спрямовані на поглиблення взаємодії програми з освітньою практикою та посилення її внеску в наукове обґрунтування освітніх змін. Загалом програма поєднує методологічну, проєктну, комунікативну й викладацьку підготовку та створює передумови для професійної діяльності випускників у дослідницькому й освітньому середовищі. Освітньо-наукова програма «Освітні, педагогічні науки» за спеціальністю А1 Освітні науки третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, редакція 2025 року, заслуговує на позитивну оцінку та може бути рекомендована до реалізації в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова з урахуванням висловлених рекомендацій.

РЕЦЕНЗЕНТ

доктор педагогічних наук, професор, залучений працівник освіти України, директор департаменту освіти і науки, молоді та спорту Закарпатської обласної державної адміністрації

Мар'яна Марусинець
головний експерт

Мар'яна МАРУСИНЕЦЬ

